

Frederikssund ved 250-års jubilæet

Af Niels H. Elberling

Tegning Henrik Monved

Her i det skelsættende år 2059 kan købstaden Frederikssund fejre sit 250 år jubilæum. Byen er yngre end mange af Danmarks andre købstæder; men den har på mange måder markeret sin status både som selvstændig by – og som opland for hovedstaden.

Kigger vi tilbage på de seneste 50 år, må vi konstatere, at det har været en turbulent tid, som har medført langt flere ændringer for byen og dens borgere end nogen tidligere periode af samme varighed.

Knapt var kommunen kommet over de mange vanskeligheder, som sammenlægningen i 2007 mellem Slangerup, Skibby, Jægerspris og Frederikssund medførte, før statsminister Lars Løkke Rasmussen i 2010 dekreterede nedlæggelse af de 5 regioner, som også var resultatet af 2007-reformen. Statsmi-

nisteren ønskede de sidste opgaver overført fra regionerne til kommunerne, mens han samtidig krævede fuldstændig kontrol over både kommunernes økonomi og den måde, hvorpå de løste deres opgaver. Hver statslig styrelse blev således pålagt at oprette en særlig afdeling, som skulle følge og styre kommunernes forvaltning af opgaverne og gribe ind, hvis det kommunale selvstyre skejede ud i forhold til regeringens politiske mål eller værdigrundlag.

For at løse de nye opgaver blev kommunerne pålagt endnu en 'frivillig' sammenlægning, og Frederikssund valgte at lægge sig sammen med Halsnæs, da de gamle kommuner i Egedal havde fravalgt Frederikssund allerede i forhandlingerne op til reformen i 2007. Hillerød forsøgte ganske vist at lokke både

Frederikssund og Halsnæs til at underkaste sig den tidligere regionshovedstad, men de lokale politikere bed fra sig – og fik Hillerød til at opgive sit imperialistiske forsøg, da det stod klart, at en megakommune (som den af Hillerød ønskede) ville komme til at opføre og drive den nye tunnelforbindelse under Roskilde Fjord, som ellers var en statsopgave. Her henviste Statsminister Løkke til den globale finanskrise, som gjorde det umuligt for staten samtidigt at lempe borgernes skat og betale en tunnelforbindelse ved Frederikssund.

Nu kom den nye kommunalreform som bekendt til at koste Løkke Rasmussen regeringsmagten, og den ny statsminister, Helle Thorning, fjernede prompte de planlagte skattelettelser – og lod staten opføre tunnelforbindelsen. Denne blev indviet med pomp og pragt i 2020, hvor Kong Frederik X klippede den røde snor – mens pensioneret borgmester Ole Find Jensen sang *Når jeg ser et rødt flag smælde*.

Der blev stor glæde i Herredet over den ny forbindelse, og for første gang i 25 år kunne borgerne nå på arbejde rettidigt.

Nye byområder

Den globale opvarmning blev mærkbar allerede i 20erne. Vandet langs nordkysten og i Roskilde Fjord steg godt 80 cm, og det betød, at de sommerhuse, som tidligere havde ligget i første række ved vandet, kom til at ligge i første række i vandet. Til gengæld steg de bagvedliggende sommerhuse i værdi.

Militæret forlod endeligt Jægerspris-området i 2018. Danmark havde ikke længere brug for at træne artillerister og kampvognsenheder, idet vi ikke længere ønskede at påtvinge andre nationer vores fortolkning af demokrati og ytringsfrihed gennem militær magtudøvelse. Det smukke skydeterræn blev derfor udlagt som rekreativt område, hvor folk fra ind- og udland kan glæde sig over uspoleret natur.

Ganske vist tales der nu om at opføre en større bymæssig bebyggelse på en del af området, for at vi kan huse nogle af de mange flygtninge, som klimaforandringerne er i færd med at fordrive fra tørkeområderne i Sydeuropa; men disse planer er endnu

til politisk debat, idet især Dansk Folkeparti vender sig mod tanken om at huse et stort antal fundamentalistiske katolikker. Partiet frygter som bekendt, at Paven kunne få politisk indflydelse i landet – ikke mindst til skade for de danske kvinder, som ville lide under papisternes kvindeundertrykkende holdninger.

I Store Rørbæk opstod et helt nyt byområde. De første huse blev opført i 2015, da boligpriserne igen tog fart i takt med, at finanskrisen aftog. Og i 2030 stod den helt nye by ved navn Rørskov færdig. Samtlige parcelhuse og boligblokke med almennyttige lejligheder blev opført som energirigtige passivhuse, som producerer mere energi, end de forbruger, og de er således billige i drift.

Det centralt beliggende indkøbscenter i Rørskov reducerede trafikpresset på stationsområdet i Frederikssund, hvor der var komplet kaos hver eneste dag fra 2010 og de næste 10-12 år. Og Rørskov detailhandel kan i dag glæde sig over, at der kommer kunder fra hele den københavnske vestegn, idet S-tog og motorvej bringer dem direkte til det arkitektonisk attraktive butiksområde, som domineres af specialforretninger, kunsthåndværkere, caféer, gallerier og musikscener af forskellig art.

Også i midtbyen skete store forandringer i 20erne. Det ny hovedbibliotek – som ligger hvor Quickly var placeret, før de flyttede ind i Sillebrosen Butikcenter – blev indviet i 2025. Forhenværende kulturudvalgsformand Grethe Olsen fejrede sin 78 års fødselsdag samme dag som biblioteket blev åbnet, og som den der i en menneskealder havde kæmpet hårdnakket for et tidssvarende bibliotek, holdt hun åbningstalen. Heri indgik følgende kostelige, uforglemmelige og ofte citerede sætning: "Vel var beslutningen om et nyt bibliotek på ingen måde 'kvik'; men her hvor man i forne tiders Quickly kunne handle livsfornødenheder, rensecremer og flødekager, kan borgerne nu hente åndelig føde, spirituel renselse og kulturelt flødeskum."

De fleste af byens skoler blev nedlagt i slutningen af 30erne i takt med, at al undervisning foregår elektronisk i elevernes hjem. Det har også endegyldigt løst alle problemer med mobning, disciplin i klasseværelset, lærermangel og antallet af elever med anden

etnisk baggrund. Der er ingen klasser, ingen disciplin og én lærer per tusind elever. De tidligere folkeskoler er i dag indrettet som plejehjem for byens hastigt voksende antal ældre over 85 år. Dog anvendes Falkenborgskolen fortsat til indskoling og folkeoplysning.

Kun et hotel fik byen aldrig. De talrige planer om hotelbyggeri på Kalvøen måtte opgives i de økonomisk ugunstige tider, og i dag savner ingen lokal overnatning. For efter at S-toget i 2055 blev suppleret med de gennemgående og særdeles hurtigt kørende magnettog, vil alle hellere benytte et af de mange hoteller i Københavns centrum. Der er altid ledig kapacitet – og letbenede lystigheder i nabolaget.

Infrastrukturen

I 2042 påbegyndtes S-togslinjens udvidelse dels vestpå til Jægerspris og Skibby, dels mod nord til Frederiksværk. Det blev et fornemt stykke ingeniørkunst. Den vestlige linje føres ad en tunnel under havnen og fjorden til stationen ved Gerlev, mens nordlinjen ledes gennem et tunnelrør, som udmunder lige syd for Græse Bakkeby, hvor stationen blev anlagt. På vejen mod den foreløbige endestation i Frederiksværk, opførtes stationerne i St. Havelse, Ølsted og Kregme. Her er der selvsagt sket en vældig tilvækst af boliger og erhverv.

For tiden presser Hundested-borgerne hårdt på, for at S-toget kan blive ført helt frem til Hundested Havn, men da denne ved en yderligere vandstandsstigning formentlig bliver periodisk oversvømmet, har det lange udsigter.

Frederikssundsmotorvejen blev helt færdig i 2025. I første omgang blev der anlagt en fire-sporet profiløs vej gennem det åbne land, men allerede i 2035 opstod behovet for at udvide til tre spor i hver retning. I 2049 besluttede folketinget, at der skulle foretages en VVM-undersøgelse, og her blot ti år senere, forventes resultatet af denne snarest. Samtidig ønsker beboerne i kommunens nordlige dele (det tidligere Halsnæs), at motorvejen føres videre hertil.

Til gengæld gik det hurtigt med den lille lufthavn, som skulle betjene forbindelsen ad luftvejen mellem Frederikssund og lufthavnene i Sturup og Kastrup. Heliporten ved Ellehammervej blev indviet allerede i 2019, og i dag er der ti faste helikopteraf gange for lokale forretningsfolk, som har ærinder ude i den store verden. Ikke mindst kommunens erhvervsvirksomheder glæder sig over flyforbindelserne, men også byrådsmedlemmerne, som skal pleje deres kontakter f.eks. i Vuxi-regionen i Kina, har stor fornøjelse af heliporten.

Kulturlivet

Over hele landet kendes Frederikssund som "Vikingebyen". I år har byens borgere spillet vikingespil i 107 år, og det går strygende hver sommer. I år opføres f.eks. Rolf Krake for 28. gang, og lokale såvel som et stort antal tilrejsende løser billet til stykket. Vikingespillets formand er sønnesøn af den navnkundige Jesper Wittenburg, som var vikingernes førstemand – og indehaver af samtlige kongeroller – i perioden omkring Frederikssunds 200 års jubilæum.

I år forventes et rekordstort publikum og et tilsvarende overskud. Vejret er jo ikke længere et problem, da det ikke regner om sommeren. Ganske vist skaber de mange palmer på Kalvøen ikke helt samme stemning som bøgetræerne i fordums tid. På den anden side lyder parakit-papegøjernes plapren

ganske godt, når vikingerne fægter. Og vikingespillet nyder fordel af, at Kalvøen igen er blevet en ø på grund af vandstandsstigningen, for nu kan spillets vikingeskib sejle hele vejen rundt om friluftsscenen under forestillingen.

Byens musikliv blomstrer. Snake City Jazz er den eneste tilbageværende jazzfestival i landet, og samtlige plejehjem og ældrecentre kører hvert år alle brugere og beboere til festivalens mange scener og telte.

Og det forlyder fra pålidelig kilde, at der de seneste to år har vist sig ganske enkelte unge under 40 år til nogle af de koncerter, hvor der ikke medvirker banjo. Det er en udvikling som glæder arrangørerne.

Den klassiske musik har det også godt. Frederikssund Kor og Symfoniorkester holder koncert over og under broen flere gange årligt, og de tiltrækker et

stort publikum – ikke mindst, når de har det folkelige musikgeni fra årtusindets begyndelse, Bo Davidsens oratorium Hyben på programmet. Mange nuværende borgere husker, hvordan deres bedsteforældre med patos fortalte, at de havde overværet værkets første opførelse.

På sportens område har Frederikssund udviklet sig. Fodboldens førstehold har netop kvalificeret sig til Champions League og skal møde Beijings hold på udebane. Rulleskøjtepigene er fortsat EU-mestre i akrobatisk badutløb, og formanden for Frederikssund Golfklub har præsteret hole-in-one på samtlige 18 huller. Men han er også veteran og har øvet sig i 25 år – lige siden han gik på pension.

Alt i alt går det godt i den lille by ved fjorden, og vi er mange, der med spænding ser frem til, hvad fremtiden måtte bringe. God 250-års jubilæumsfest!

Forfatteren

Niels H. Elberling er født 1940 og bor i Jægerspris, han er tidligere højskoleforstander for Kunsthøjskolen Thorstedlund.

Niels H. Elberling - fotograf Peter Rahbek 2009.